Syyttäjälaitos

16.9.2020 Dnro 92/61/20

Eduskunta
lakivaliokunta
HE 110/2020

Syyttäjälaitoksen lausunto koskien hallituksen esitystä Laiksi oikeushallinnon valtakunnallisesta tietojärjestelmästä

Syyttäjälaitos kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä.

Syyttäjälaitos kannattaa hallituksen esitystä siitä, että eduskunta hyväksyisi esityksessä 110/2020 tarkoitetut lait, jotka selkeyttävät tietojen luovuttamiseen liittyviä säännöksiä tuomioistuimissa käsiteltävistä asioista ja tarkentavat kuvausta oikeushallinnon valtakunnallisesta tietojärjestelmästä.

Lausunto

Henkilötietojen käsittelyä koskeva sääntely eroaa siltä osin, onko kyseessä henkilötietojen käsittely rikosasioiden yhteydessä vai muussa henkilötietojen käsittelytilanteessa. Sääntelyn erojen johdosta kiinnitän huomiota journalistisen poikkeuksen soveltamiseen Oikeusrekisterikeskuksen henkilötietojen käsittelyssä rikosasioiden osalta. Uudistus parantaa perustellusti julkisuusperiaatteen toteutumista. Samalla tulisi arvioida, voiko uudistuksella olla vaikutuksia rekisteröityjen tiedollisten oikeuksien toteutumiseen.

Euroopan unionin tuomioistuimessa vireillä olevassa ennakkoratkaisupyynnössä C-245/20 on muun ohella kyse siitä, voiko olla yleisen tietosuoja-asetuksen mukaista, että hallintotuomioistuin antaa oikeudenkäyntiasiakirjoja toimittajien tutustuttavaksi ennakkoratkaisupyynnössä esitetyllä tavalla. Uudistuksen yhteydessä on arvioitava, voiko tällä ratkaisulla olla vaikutuksia ehdotettuun Oikeusrekisterikeskuksen rooliin tiedonjakamisessa oikeushallinnon valtakunnallisesta tietojärjestelmästä tuomioistuinratkaisuista.

Lainsäädäntötila

Julkisuussääntely, tietosuojasääntely ja tiedonhallintasääntely ovat tällä hetkellä pirstaloituneet. Lait edustavat eri aikakautta. Eri hallinnonaloilla on valmisteltu omia lakeja henkilötietojen käsittelyn ja julkisuuden yhteensovittamiseksi.

Lakiuudistuksessa on Oikeusrekisterikeskuksen rooli tietopyyntöjen toteuttajana rajattu vain tuomioistuinratkaisuihin. Syyttäjälaitoksen ratkaisut on jätetty pois viitaten syyttäjälaitoksen organisaatiorakenteeseen. Syyttäjälaitoksen henkilötietojen käsittelyn lainsäädäntötila vaatii uudistusta.

Syyttäjälaitoksen osalta on arvioitava tarvetta säätää henkilötietojen käsittelystä omalla lainsäädännöllä.

Muuta

Rikosasioiden tietosuojadirektiiviä implementoitaessa on jäänyt kansallisesti säätämättä syyttäjien päätösten lainkäyttöratkaisuluonteesta suhteessa tietosuojan valvontaviranomaiseen. Rikosasioiden tietosuojalain (1054/2018) 45 §:n 2 momentin mukaan valvontaviranomaisella ei ole toimivaltaa valvoa sellaisia käsittelytoimia, joita tuomioistuimet suorittavat lainkäyttötehtävien yhteydessä. Tältä osin on apulaistietosuojavaltuutettu lausunut ratkaisussa 1562/533/2016, 17.6.2020. Tällä hetkellä syyttäjien ratkaisuja ei kosketa sama sääntely kuin tuomioistuimia ja syyttäjien ratkaisut voivat tulla arvioitavaksi myös valvontaviranomaisen toimesta. Syyttäjien ratkaisuihin on olemassa omat muutoksenhakukeinot kuten tuomioistuinratkaisuihin, joilla rekisteröidyt voivat toteuttaa oikeuksiaan.

Raija Toiviainen
Valtakunnansyyttäjä

Tommi Hietanen
valtionsyyttäjä